

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

สหกรณ์ได้เข้าไปมีบทบาทในชีวิตเศรษฐกิจสาขาต่าง ๆ มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านการผลิต การบริโภค การค้า และการบริการด้านต่าง ๆ จากสถิติจำนวนสหกรณ์ในปี พ.ศ. 2549 มีจำนวนสหกรณ์ทั้งสิ้น 7,459 แห่ง ประกอบด้วยสหกรณ์ในภาคการเกษตรจำนวน 4,317 แห่ง มีจำนวนสมาชิก 5,889,312 คน สหกรณ์นอกภาคเกษตร 2,575 แห่ง มีจำนวนสมาชิก 3,684,189 คน ปี พ.ศ. 2550 มีจำนวนสหกรณ์ทั้งสิ้น 6,872 แห่ง ประกอบด้วยสหกรณ์ในภาคการเกษตรจำนวน 4,317 แห่ง มีจำนวนสมาชิก 6,063,531 คน สหกรณ์นอกภาคเกษตร 2,704 แห่ง มีจำนวนสมาชิก 3,839,375 คนปี พ.ศ. 2551 มีจำนวนสหกรณ์ทั้งสิ้น 6,864 แห่ง ประกอบด้วยสหกรณ์ในภาคการเกษตรจำนวน 4,061 แห่ง มีจำนวนสมาชิก 6,192,594 คน สหกรณ์นอกภาคเกษตร 2,807 แห่ง มีจำนวนสมาชิก 3,911,510 คน ปี พ.ศ. 2552 มีจำนวนสหกรณ์ทั้งสิ้น 6,928 แห่ง ประกอบด้วยสหกรณ์ในภาคการเกษตรจำนวน 4,026 แห่ง มีจำนวนสมาชิก 6,280,424 คน สหกรณ์นอกภาคเกษตร 2,902 แห่ง มีจำนวนสมาชิก 4,061,923 คน ปี พ.ศ. 2553 มีจำนวนสหกรณ์ทั้งสิ้น 6,962 แห่ง ประกอบด้วยสหกรณ์ในภาคการเกษตรจำนวน 4,027 แห่ง มีจำนวนสมาชิก 6,128,450 คน สหกรณ์นอกภาคเกษตร 2,935 แห่ง มีจำนวนสมาชิก 4,156,191 คน (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2553) แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม อันช่วยนำความมั่นคงมาสู่ประเทศไทย ในระบบทุนนิยม สหกรณ์ได้พิสูจน์ตัวเองให้เห็นว่าสามารถแก้ข้อบกพร่องของระบบทุนนิยมที่มีอยู่หรือจัดความชั่วร้ายที่แอบแฝงอยู่ในระบบทุนนิยม ในระบบเศรษฐกิจแบบผสม สหกรณ์ก็สามารถที่จะรับสนองในโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เช่น โครงการศึกษา โครงการปฏิรูปที่ดิน โครงการปรับปรุงการตลาด ฯลฯ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความเจริญก้าวหน้าของกิจการสหกรณ์ ย่อมเป็นเครื่องชี้วัดสำคัญ ที่จะแสดงให้เห็นว่า เศรษฐกิจและสังคมของประเทศนั้น ได้พัฒนาไปแล้วเพียงใด ทั้งนี้เพราะกิจการของสหกรณ์นั้น เป็นผลที่เกิดขึ้น อันเนื่องมาจากเหตุที่ดี ได้แก่ ประชาชนมีการศึกษาดี ขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ มีการพัฒนาในกิจการสาขาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางฝ่ายเอกชน หรือฝ่ายรัฐ ในทางตรงกันข้ามถ้าหากปราศจากเหตุที่ดีดังกล่าวแล้ว สหกรณ์ก็จะเจริญก้าวหน้าขึ้นมาไม่ได้ การเอารัดเอาเปรียบ การทุจริต เบียดเบียน คดโกง กอบโกย

ผลประโยชน์ส่วนใหญ่ตกอยู่กับคนส่วนน้อย การบริหารงานอยู่ใต้อำนาจของคนเฉพาะกลุ่ม ไม่ว่าจะ เป็นด้านเศรษฐกิจ สังคมหรือการเมืองก็ตามซึ่งล้วนแต่เป็นปัจจัยที่กีดขวาง ความก้าวหน้าของ สหกรณ์ทั้งสิ้น หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ขัดขวางการพัฒนาเศรษฐกิจ

สำหรับประเทศไทย ระบบเศรษฐกิจเป็นแบบผสม การประกอบการทางเศรษฐกิจมีทั้ง ภาคเอกชน (private sector) และภาครัฐ (public sector) การถือฤทธการดำเนินงานส่วนของรัฐ ก็ เพื่อชักจูงถือฤทธ กระตุ้น หรือส่งเสริม การประกอบการในสาขาเอกชนให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น โดยเหตุที่ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ความมั่นคงของประเทศจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาทาง การเกษตรเป็นสำคัญ และกล่าวได้ว่า การพัฒนาการเกษตรซึ่งหมายถึงการปรับปรุงฐานะของ เกษตรกรและประชาชนในชนบทด้วย ย่อมเป็นเครื่องชี้และตัดสินอนาคตของประเทศตลอดจน ความมั่นคง คงอยู่ซึ่งเป็นอิสรภาพ และสันติภาพด้วย จากการสำรวจพบว่าจำนวนสมาชิกสหกรณ์ใน ปี พ.ศ. 2549 พบว่าจำนวนสมาชิกสหกรณ์ชั้นปฐมมี 8.93 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 13.95 ของ ประชากรทั้งประเทศ เป็นสมาชิกสหกรณ์ภาคการเกษตร 5.68 ล้านคน นอกภาคการเกษตร 3.25 ล้านคน จะเห็นได้ว่า จำนวนสมาชิกสหกรณ์ภาคการเกษตรมีมากกว่า นอกภาคการเกษตร 1.61 เท่า ในปี 2545 เพิ่มขึ้นเป็น 1.75 เท่า ในปี พ.ศ. 2549 และช่วงปี พ.ศ. 2545-2549 พบว่า ใน 4 ปีแรก จำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 3 ต่อปี แต่ในปีสุดท้ายเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 0.34 ด้วยเหตุ นี้สหกรณ์จึงเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการเกษตรและพัฒนาการท้องถิ่น ช่วยเหลือเกษตรกรและ ประชาชนในชนบทเป็นอย่างมาก และดูทางที่จะคลี่คลายขยายตัวมากยิ่งขึ้นตามลำดับ

สหกรณ์เป็นองค์การที่สร้างขึ้นเพื่อช่วยเหลือผู้อ่อนแอทางเศรษฐกิจ โดยวิธีรวมกำลัง รวม ปัญหา และรวมทุนเข้าด้วยกัน โดยถือความสมัครใจเป็นสำคัญ ดำเนินการตามหลักการช่วยตนเอง การช่วยซึ่งกันและกัน และการประหยัด นอกจากนั้น แม้ว่าสหกรณ์จะเพ่งเล็งช่วยเหลือสมาชิก ในทางเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ทำได้ละเอียดทางสังคมและจิตใจไม่เพราะถ้าได้ศึกษาถึงประวัติ ของสหกรณ์เครดิตแบบไรฟ์ไฟเซน อันเป็นสหกรณ์เครดิตในชนบทแล้ว จะเห็นว่าไรฟ์ไฟเซน ได้ พยายามหาวิธีส่งเสริมศีลธรรม จรรยา ของสมาชิกสหกรณ์ไว้ในหลักและวิธีการดำเนินงานของ สหกรณ์ แม้สหกรณ์เครดิตในประเทศไทยก็มีข้อกำหนดเช่นเดียวกัน เช่น กำหนดว่าผู้ที่เข้าเป็น สมาชิกสหกรณ์ได้นั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีลักษณะนิสัยดี เป็นต้น

สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาการท้องถิ่น หรือปรับปรุงชีวิตประชาชนในท้องถิ่นในด้าน ต่างๆ อยู่ตลอดมา และยิ่งในปัจจุบันการสหกรณ์ซึ่งมีบทบาทสำคัญในด้านการพัฒนามากยิ่งขึ้น ซึ่ง อาจแยกอย่างกว้าง ๆ ได้ดังนี้

1. สหกรณ์ช่วยเพิ่มพูน กระตุ้นความพยายามช่วยเหลือตนเอง ของประชาชนในท้องถิ่นและ ก่อให้เกิดการริเริ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะสหกรณ์ที่แท้จริงนั้น ก่อกำเนิดขึ้นด้วยความริเริ่มที่จะหาทางจัด

หรือบรรเทาความเดือดร้อนในทางเศรษฐกิจของประชาชนเอง นับว่าเป็นการพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเอง ดังนั้นถ้าหากว่าไม่มีองค์กรใดที่เป็นของประชาชน ในท้องถิ่นดังเช่นสหกรณ์ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเชื่อมั่นในตนเองของประชาชนแล้ว จะเกิดอันตรายขึ้นไม่น้อยทีเดียว ที่ความรับผิดชอบในการพัฒนาบ้านเมืองนั้นตกเป็นหน้าที่ของรัฐบาลฝ่ายเดียวยิ่งกว่านั้นแผนการพัฒนากองท้องถิ่นของรัฐ ก็ไม่สามารถดำเนินให้บรรลุสู่เป้าหมายได้

2. สหกรณ์จะช่วยเป็นพื้นฐาน ให้ประชาชนเข้าใจวิธีการแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นยิ่งในกิจการแขนงต่าง ๆ ของการพัฒนาการท้องถิ่น

3. สหกรณ์เปรียบเสมือนองค์กร (organization) ที่มั่นคงในระดับท้องถิ่นที่ช่วยเป็นสื่อการช่วยเหลือประชาชนด้านต่าง ๆ ของรัฐบาล ในด้านการเงินก็อาจจะนำไปใช้ในการพัฒนาได้ ถูกต้อง และอยู่ในความรับผิดชอบของประชาชนเอง เป็นไปตามหลักแหล่งความเที่ยงธรรม ยกตัวอย่างเช่น ในการช่วยเหลือด้านเครดิตของรัฐบาล อาจจัดให้เครดิตเป็นเงินก้อนใหญ่ให้แก่เกษตรกรในท้องถิ่น โดยมอบให้สมาคมสหกรณ์เครดิตเป็นผู้ดำเนินการจัดการเงินทุนนั้น

4. สหกรณ์ย่อมดำเนินการในฐานะสื่อกลางระหว่างประชาชนกับรัฐบาล ในการวางรูปและกระจายแผนการ หรือ นโยบายในการพัฒนาการของรัฐบาลไปสู่ประชาชน ยกตัวอย่าง เช่น นโยบายในการเกษตรเรื่องต่าง ๆ ก็อาจทำเป็นข้อเสนอเข้าที่ประชุมชมรมคณาสมาชิกของสหกรณ์ให้พิจารณาหรือรับทราบได้และความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะกระจายไปสู่ประชาชนทั่วไปภายหลัง

สหกรณ์นิคมนาคอเรือ จำกัด ขอยื่นจดทะเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์ และนายทะเบียนสหกรณ์ได้รับจดทะเบียน สหกรณ์นิคมนาคอเรือ จำกัด มีสำนักงานในตำบลนาคอเรือ อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ ประเภทสหกรณ์นิคม เลขทะเบียนสหกรณ์ที่ กสน.161/2526 เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2526 ปัจจุบันสหกรณ์นิคมนาคอเรือ จำกัด ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับ ให้สินเชื่อ ขายสินค้า เพื่อเกษตรกร ขายสินค้าประเภทอุปโภค และบริโภค และจ่ายสินเชื่อในรูปแบบของอุปกรณ์การไฟฟ้า และรถจักรยานยนต์ รับฝากเงินจากสมาชิก และบุคคลทั่วไป ปัจจุบันสหกรณ์มีจำนวนสมาชิก 1,245 คน แยกเป็น 13 กลุ่มครอบครัว 3 ตำบล ในอำเภอสอด เกษตรกรประกอบอาชีพส่วนใหญ่เกี่ยวกับการเกษตรได้แก่ ทำนา เลี้ยงสุกร เลี้ยงโค สวนลำไย และรับจ้างทั่วไป (สหกรณ์นิคมนาคอเรือ จำกัด, 2550)

สหกรณ์นิคมนาคอเรือ จำกัด ดำเนินธุรกิจการให้สินเชื่อ หรือเงินกู้แก่สมาชิก เป็นธุรกิจหลักสหกรณ์มีการจ่ายเงินกู้ให้แก่สมาชิก 2 ประเภท เงินกู้ระยะสั้น และระยะปานกลาง ดังนั้น การให้สินเชื่อแก่ภาคเกษตรกรรม จึงเป็นกลไกประการหนึ่งในการกระจายการลงทุน การผลิตไปสู่

เกษตรกรผู้ยากจนในชนบท เพื่อสร้างรายได้ทางการเกษตร ให้เพียงพอแก่การครองชีพของครัวเรือน และมีมาตรฐานความเป็นอยู่สูงขึ้น

จากสถานการณ์ด้านสินเชื่อของสหกรณ์ในระหว่างปีทางบัญชี 2548 สหกรณ์ได้ให้เงินกู้แก่สมาชิกทั้งเงินกู้ระยะสั้น และระยะปานกลางรวม 136 คน เป็นเงินทั้งสิ้น 3,474,263 บาท โดยแบ่งเป็นเงินกู้ระยะสั้น 1,605,000 บาท เป็นเงินกู้ระยะปานกลาง 1,869,263 บาท และปี 2549 มีสมาชิกทั้งเงินกู้ระยะสั้นและระยะปานกลางรวม 189 คน เป็นเงินทั้งสิ้น 6,606,204 บาท โดยแบ่งเป็นเงินกู้ระยะสั้น 1,792,000 บาท เป็นเงินกู้ระยะปานกลาง 4,814,204 บาท และปี 2550 มีสมาชิกทั้งเงินกู้ระยะสั้น และระยะปานกลางรวม 161 คน เป็นเงินทั้งสิ้น 4,525,735 บาท โดยแบ่งเป็นเงินกู้ระยะสั้น 1,639,251 บาท เป็นเงินกู้ระยะปานกลาง 2,886,484 บาท ในปีทางบัญชี 2550 ซึ่งสิ้นสุดเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2551 สมาชิกที่มีเงินกู้ถึงกำหนดชำระคิดเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 10,054,763 บาท จำนวน 548 คน โดยมีสมาชิกจำนวน 186 คน สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนดเป็นจำนวน 4,317,260 บาทและสมาชิกจำนวน 362 คน ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนดเป็นจำนวนเงิน 5,737,503 บาท ซึ่งเมื่อ พิจารณาจากสัดส่วนของจำนวนเงินกู้ที่ค้างชำระต่อจำนวนเงินกู้ทั้งหมด นับว่าเป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจให้แก่สหกรณ์นิคมนาคอเรือ จำกัด เป็นอย่างมาก สาเหตุนี้เองจึงทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาการใช้สินเชื่อการเกษตรหลังจากที่สมาชิกสหกรณ์นิคมนาคอเรือ ได้รับสินเชื่อไปแล้วนำไปใช้ประโยชน์ในด้านใดบ้าง และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรทั้งแก่ตนเอง ครอบครัว และสังคม (สหกรณ์นิคมนาคอเรือ, 2549-2550)

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงการใช้สินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์นิคมนาคอเรือ จำกัด
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับการนำสินเชื่อไปใช้ของสมาชิกสหกรณ์นิคมนาคอเรือ จำกัด
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของการได้รับสินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์นิคมนาคอเรือ จำกัด

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

ผลการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพการใช้สินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์นิคมนาคอเรือ จำกัด นำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการใช้สินเชื่อทางการเกษตร และทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของการได้รับสินเชื่อของสมาชิก เพื่อเป็นแนวทางในการ

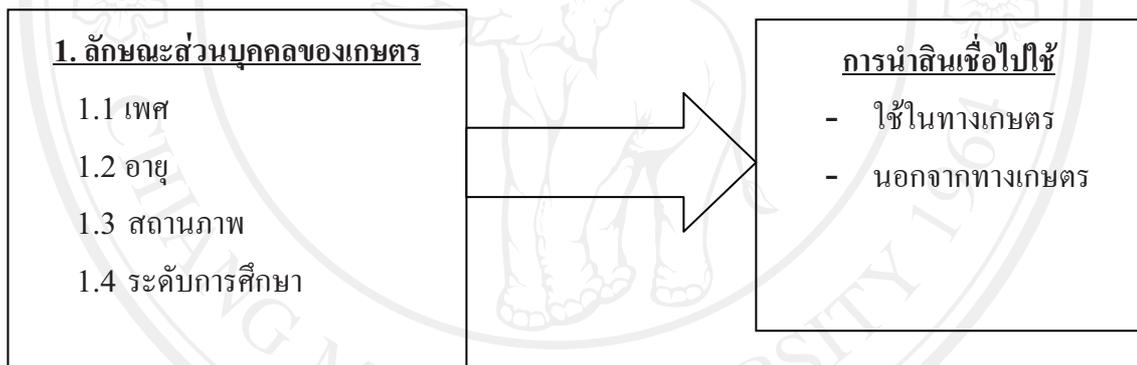
ส่งเสริมแก้ไขปัญหา และอุปสรรคของสมาชิกที่ได้รับสินเชื่อ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสหกรณ์และผู้ใช้บริการ

1.4 ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตพื้นที่และประชากรในการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการใช้สินเชื่อการเกษตรประเภทระยะสั้นและระยะปานกลางของสมาชิกสหกรณ์นิคมนาคอเรือ จำกัด บริเวณพื้นที่อำเภอหาด จังหวัดเชียงใหม่ โดยขอบเขตพื้นที่และประชากรในการศึกษา คือ สมาชิกผู้กู้ยืมสินเชื่อการเกษตรกับสหกรณ์นิคมนาคอเรือ ระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2551-31 มีนาคม 2552

1.5 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

1.6 นิยามศัพท์

สมาชิก หมายถึง สมาชิกสหกรณ์นิคมนาคอเรือ จำกัด อำเภอหาด จังหวัดเชียงใหม่

สหกรณ์ หมายถึง สหกรณ์นิคมนาคอเรือ จำกัด อำเภอหาด จังหวัดเชียงใหม่

เงินกู้ระยะสั้น หมายถึง เงินกู้ที่มีการกำหนดระยะเวลาชำระคืนไม่เกิน 12 เดือน

เงินกู้ระยะปานกลาง หมายถึง เงินกู้ที่มีการกำหนดระยะเวลาชำระคืนไม่เกิน 36 เดือน

คุณภาพชีวิต หมายถึง ภาวะที่บุคคลมีความเป็นอยู่ที่ดี มีการดำรงชีวิตให้ได้ตามอัตภาพที่เหมาะสม ประกอบด้วย สถานการณ์กินอยู่ในครอบครัว ความพอเพียงในการใช้จ่าย การดูแลสุขภาพในครอบครัว

ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หมายถึง ภาวะที่บุคคลสามารถชำระหนี้ตามเวลาที่กำหนด ความสามารถในการส่งเสียบุตรในทางการศึกษา

สินเชื่อการเกษตร หมายถึง เงินที่สมาชิกสหกรณ์กู้ยืมจากสหกรณ์นิคมนาคอเรือ โดยมี
สัญญาเงินกู้ที่ทำไว้กับสหกรณ์เป็นหลักฐาน เพื่อนำไปใช้ในการลงทุนในการเกษตร

หนี้ค้างชำระ หมายถึง หนี้ที่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระต้นเงินหรือดอกเบี้ยคืนธนาคารเมื่อครบ
กำหนดที่ต้องชำระหรือสัญญากำหนดแล้ว แต่มิได้มีการรับสภาพหนี้ต่ออายุสัญญาหรือมียอดค้าง
ชำระเกินวงเงินอนุมัติหรือจำนวนเงินที่นำมาชำระเข้าบัญชีไม่คุ้มดอกเบี้ยค้างชำระ

บัญชีครัวเรือน หมายถึง การแสดงหรือบันทึกจำนวนเงินรับจ่ายประจำวันของครัวเรือน
โดยแสดงวัน เดือน ปี รายการรับจ่ายและจำนวนเงิน มีทั้งแบบบันทึกอย่างง่ายและแบบบันทึกที่
ซับซ้อน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved